Protokataszter: az úrbéri térképek

Az 1769. évi úrbéri rendelet kiadását követően a kincstári uradalmakban hozzákezdtek a terület felméréséhez. Megállapították a földek nagyságát, művelési ágát, termékenységét és birtokosát, valamint annak úrbéres kötelezettségeit, vagyis azokat az adatokat, amelyek egy-egy földterület után szedhető adó megállapításához kellettek. Már ekkor volt törekvés a felmérési munkálatok egységessé tételére, Anton Freydhoffer mérnök útmutatót is készített e célból.

A 19. századi kataszteri felmérések idején az úrbéri felmérések és térképek forrásként szolgáltak a munkálatokhoz. Minderre tekintettel az úrbéri munkálatok és különösen a térképek a kataszterténet szerves részét jelentik, ezáltal pedig a *Catastrum* vizsgálandó témái közé tartoznak.

E számunk egyik képe a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltárának kéziratos térképgyűjteményéből való, köszönetünket fejezzük ki a közlés lehetőségéért. A kataszterténeti forrásanyag jelentős része található a megyei levéltárakban, ennek feltárása, feldolgozása és hozzáférhetővé tétele elsőrendű feladat kell hogy legyen.

Tartalom

Török Enikő: Az első úrbéri térképek a kamarai térképtárban 3
Török Enikő: Útmutató-tervezet a kincstári birtokok úrbéri felmérésére, 1774 15
Filep Antal: Községi elöljárók különvéleménye a kataszteri felmérésről 24
Schmidt Anikó: Harc a földadó leszállításáért.
A kataszter ügye az 1896–1901. évi országgyűlési ciklusban 30
Reisz T. Csaba: A vármegyék átnézeti vázlata, 1910–1912 40
Suba János: Az Állami Földmérés mérnökeinek szerepe a trianoni határok felülvizsgálatában.
A magyar–jugoszláv határszakasz felülvizsgálata 1931–1932-ben 52
Iván Gyula: „Térinformációk egy jobb életért és környezeti rugalmasságért”.
A Nemzetközi Földmérő Szövetség 2019. évi munkahete 60

CATASTRUM ▪ Évnegyedes kataszterténeti folyóirat ▪ VI. évfolyam, 2. szám

A címlapon: Kneidinger András: Taszár 1:14 400 méretarányú térképe, 1780-as évekbeli másolat, részlet (MNL OL, S 11 - No. 830:114.). L. ehhez Török Enikő cikkét a kamarai térképtár úrbéri térképeiről

Alapítva: 2013 ▪ Megjelenés gyakorisága: negyedévente ▪ Alapító: Magyar Nemzeti Levéltár (MNL)
▪ Kiadó: Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. (HOI) ▪ Címe: 1223 Budapest, Park u. 2. (info@agrarlapok.hu)
▪ Felelős kiadó: dr. Béres András ügyvezető ▪ Telefon: (06 1) 362-8100, honlap: www.agrarlapok.hu

Szerkesztőbizottság:
Dr. Béres András (HOI), dr. Szinay Attila (Agrárminisztérium), dr. Váczy Attila (Nemzeti Kataszteri Program Nonprofit Kht.), Varga Felicián (Lechner Nonprofit Kft.).

Szerkesztőség:
Címe: 1014 Budapest, Bécsi kapu tér 2–4. ▪ E-mail: info@catastrum.hu ▪ Honlap: www.catastrum.hu
www.facebook.com/catastrum

Főszerkesztő: Reisz T. Csaba (MNL) ▪ Felelős szerkesztő: dr. Török Enikő (MNL) ▪ Szerkesztők: dr. Pászti László (Országos Széchényi Könyvtár), Varga Felicián (Lechner Nonprofit Kft.) ▪ Olvasószerkesztő: Reményi József Tamás.
▪ Kézirat-előkészítés: Dávid Ildikó

A szerkesztőség kéziratokat nem őriz meg és nem küld vissza.

A nyomdai munkálatokat végezte: OOK Press Kft., 8200 Veszprém, Pápai út 37/A.

Előfizetés: a kiadónál ▪ Előfizetés egy évre 2800 Ft, számonként 750 Ft.

Támogató: Agrárminisztérium, Nemzeti Kataszteri Program Nonprofit Kft.

ISSN 2064-5805